

SOKAKTAKİ ADAM

Attila İlhan

Öykü Güzel Sanatlar Fakültesi'ni yarıda bırakarak içindeki nedenini bilmediği, tanımlayamadığı hüznü gemilerle denize açılarak, kamarotluk yaparak geçirmeye çalışan Hasan'ın hikayesidir. Hasan, vazifesi esnasında Kamarot Yakup ile tanışıp arkadaş olur. İki kafadar, asıl işlerinin yanı sıra kürk kaçakçılığı yapmaya başlarlar. Yakup bu yasal olmayan işten ne kadar korksa da yapmaktan vaz geçemez, ancak, Hasan cesur ve umursamaz tavırlar içerisinde olduğundan bu vasıta ile tek düze hayatını renklendirmektedir. Yakalanmadan bu itirdikleri bir yolculuk sonrasında Yakup soluğu müdavimi olduğu fahişe Melahat'ın yanında alır. Hasan ise bu ortamlardan haz etmez, aklında bir süre birlikte olduğu Marsilyalı Rose-Marie vardır. Ancak Rose-Marie'nin hayatı hakkında hiçbir şey bilmemekte, öğrenmeyi de istemektedir. Hasan, kalabalık çevresine rağmen, kendisini herkesten uzaklaştıran, yabancılaştıran kapalı karakter özellikleri taşıyor. Kaçakçı arkadaşları Hasan'ı bir vesileyle fahişe Meryem ile tanıştırlar. Meryem kırk yaşlarını aşmış, başına buyruk ve rahat yaşayan lezbiyen ilişkileri de olan bir kadındır. Meryem, Hasan'ı sever ve aşık olur, Hasan da Meryem'den etkilenmiştir fakat beraber oldukları zamanlar arttığında kadının gözler önünde serbestçe yaşadıkları Hasan'ın miğdesini bulandırır. O'ndan hem derhal ayrılmak ister, bir daha görmemek ister, hem de istemez. Bu geçkin fahişe Hasan için çelişkilerden biridir.

Kendisi, Rose-Marie, Meryem, hayat ile alakalı gel-gitleri devam ederken, eski fakülte arkadaşı Ayhan ile karşılaşır. Ayhan üniversiteden sonra akademik hayata başlamış, bekar bir kızdır. Nhasan ile eski aşkları depresir, hatta Ayhan, Hasan ile hayatı ve geleceği paylaşmayı ister. Hasan, hem Ayhan'ı sevmektedir, hem de kendisini hiçbir yere ait hissedmez, derhal denize gitme arzusu kalma arzusunu içindeki sevgiye rağmen yener. Yeni gemi seferine çok az vakit kala Ayhan'ın tüm arzusunu kırarak Yakup ile sokaklarda gezmeye başlar. Bu esnada bir sokak kavgasına arkadaşı Yakup'un tüm karşı çıkmalarına rağmen müdahil olur. Yaralanan Hasan, "Sokaktaki Adam" dır. Sokakta can verir. Yakup'tan sevdiğine telefon etmesini ister ölmeden sadece.

Kişiler

Hasan Güzel Sanatlar Fakültesi öğrencisiyken, ne istediğini bilmediği için okuldan ayrılmış, hayatına gemilerde kamarotluk yaparak devam etmektedir. Hayatı sürekli sorgulama, yerini bulamama ve kendini sokaktaki herhangi birine özdeşleştirmeyle geçer. Sevdiği ve değer verdiği insanlara karşı bile aidiyet hissi bulunmaz, ne yapmak istediğini bilmeyen, kapalı bir karakterdir.

Pepe Yakup Tesadüfen kaçakçılık işine karışmış, Hasan'ın da bu işlere bulaşmasına neden olan arkadaşıdır. Saf, cahil bir karakterdir.

Yağcı Adil Hasan ve Pepe Yakup'un kaçakçılık yaptığı arkadaşlarından biri.

Rose -Marie Hasan'ın zaman zaman birlikte olduğu fakat hayatına dair ayrıntıları bilmediği kadın.

Leon Hayrebedyan Hasan'ın kaçak malları sattığı adam.

Melahat Pepe Yakup'un birlikte olduğu hayat kadını.

Nubar Kürk tamircisi ve kaçakçısı.

Ahmet Hasan'ın iş yaptığı bir kaçakçı, Leon'u aradan çıkararak Hasan ile ortak olmak ister.

Petersen Hasan'ın Brindizi'de tanıştığı İsvçli.

Muhlis Yakup'un arkadaşı.

Şevket Nuri Ahmet'in iş yaptığı ithalatçı, tüccar adam.

Meryem Kocasıyla on beş yıl evli kaldıktan sonra altınlarını bozdurup evinden kaçarak fahişeliği seçen kadın. Adı ve ucuz mekanlarda çalışırken Ruhsar isimli kadın sayesinde daha elit çevrede para kazanmaya başlar, zaman içinde oldukça başına buyruk ve zengin bir kadın haline gelir. Hasan'a aşık olur ve sever fakat

yaşadığı ilişkiler Hasan tarafından adi ve ahlaksız bulunur

Ruhsar Meryem'i fahişeliğe alıştıran lezbiyen kadın, bir adam tarafından öldürülür.

Hrisula Ebeveynleri ölünce onbeş yaşında ortada kalmış, fahişe kızdır. Meryem O'nu yanına alır, ucuz ortamlardan kurtarır, kollayıp kollar, tiyatro yeteneği olduğu için operete yazdırır ama Hrisula ile de ilişkisi vardır.

Hasan (Kapalı)

Karakter Hayatta ne istediğini veya istemediğini bilmeyen Hasan, olgun karakterli olarak tanınsa da, esasen depresif ruh halinin yaşamını esir aldığı, melankolik, depresif ruh hali dahilinde yaşayan, fakat dışarıdan rahat olarak tanımlanan bir adamdır. Karakterindeki rahatlık, umursamazlıktan ileri gelir. Biraz daha para kazanabilmek amacıyla kaçakçılık yaptığı düşünülür, fakat Hasan için bir şeyi yapmanın veya yapmamanın pek önemi yoktur, O aslında para ile yakın ilişki kurmaktan uzak anti- kapitalist, sıradan bir karakterdir. İç dünyasında oldukça dindar ve inançlı olmasına rağmen, kendini her türlü zor durumdan kurtarabilmek için yalana baş vurur.

Aktiviter Fakültede Güzel Sanatlar öğrencisiyken sanat ile uğraşmaktan keyif alan Hasan, okulu terk ettikten sonra bu ilgisini de kaybetmiştir. Kitap okuma alışkanlığını ise her daim devam ettirir. Çalışmadığı zamanlarda bol bol alkol tüketen Hasan, bu alışkanlığını kaçış yöntemi olarak seçmiştir. Kendisi ile baş başa kaldığı vakitlerde Fransızca şarkı dinlemekten keyif alır.

ÖRNEK ANILAR

Rahat Kamarotluk mesleğine giren Hasan ve Pepe Yakup kendilerini kürk kaçakçılığı yaparken bulmuşlardı. Yakup, bu işe bulaşmıştı, fakat yakalanmaktan son derece korkuyor, rahatsız oluyordu. Hasan ise hiçbir endişe taşıyor, oldukça rahat hareket ediyordu. "Hasan yine o Ermeniye buldu. Buldu dediğim lafın gelişi, aslını ararsan, gemi yanaştı mı, o mendebur rıhtımda. Bir kahveye gidip, uzun uzun çene attılar. Ben gitmiyorum. Hasan konuşup anlaşıyor. Yapılacak şeyi kararlaştırıyorlar. Saklambaç oyunu bundan sonra başlıyor. Yok, adamları bul; öteyi beriyi kimseye çaktırmadan gemiye sok; yok, gemide fareler gibi dip dip dolaş, şeytanın aklına gelmeyecek delikleri ara. Velhasıl bombok bir iş. Gel, bir kere bulaştık. Her defasında 'Ulan Yakub' diyorum. Yok mu ya! Yakayı bir ele verirsen, mahvoldun.' Fransız polisi, İtalyan gümrüğü, Yunan bilmem nesi derken, bakıyorsun İstanbul'u tutmuşuz. Bir heyecan, bir yürek üzüntüsü. Sonra gelsin bakalım papercikler. Benim paraya hırslım yoktur, ama ne de olsa, elime beş on kuruş geçti mi yüzüm güler. Bak, Hasan öyle değildir. Ermeninin karşısında görsen, aynı surat; vapurda, aynı surat; gümrükçülerin karşısında, aynı surat be! Ben? Mümkünü heyecandan geberirim vallahi."

Depresif Hasan, var oluşuna, hayata yaşadıklarına anlam yükleyemeyen, hoşnutsuzluk içerisinde, melankolik bir karakterdi. "İnsan hayatından neden memnun olmaz? Sıkıntıları olur. Ekmek sıkıntısı, geçim sıkıntısı, şu veya bu. Adam sıkılır ve niye sıkıldığını bilir. Benim param var, karnım doyuyor, sorumsuz yaşıyorum. Hiçbir şey umurumda olmadığı için, sıkılacak şeyim yok; yine de, ölecekmişim gibi canım sıkılıyor. Hayat, yani günlük çekişmeler, budalaca gurur, sersemce gösteriş, ahmakça tevazu tamamen dışımda. Herşeye karşıdan bakıyor ve sıkıntıdan çatlıyorum."

Sıradan Hasan kendini daima sıradan, herkes gibi bulurdu. Kendisini daima "sokaktaki adam" olarak nitelendirirdi. "Evelce konuştuğumuzu, hiç zannetmiyorum. Fakat, birbirimizi görmüş olabiliriz. Ben Sokaktaki Adam'ım. Şurada burada dolaşırken, dikkatinizi çekerim. Bana kızdığınız, ya da beni sevdiğiniz olmuştur. Bir gece, herkes uykuya yattıktan sonra, sokaktan ıslık çalarak birisi geçer, ben işte O'yum. Siz yatağınızdan ıslığımı duyarsınız. Ya da sabahları, yıldızlar sönmeyen, ayak seslerime uyanır, bana söversiniz. Bu şehrin içinde dolaşıyorum."

Dindar Hasan Allah'a inancı yüksek olan dindar bir karakterdi. "Allah mı? Ben Allah'ıma inanırım. Ezanlar Türkçe okunurken de inanırdım. Herşeyin başı odur. O istemezse, hiçbir şey olmaz. Herkes dua ediyor."

Anti Kapitalist Hasan'ın kaçakçılıkta ortak olduğu adamlardan Ahmet, Hasan'a kızdığı vakit, O'nun diğer kaçakçılar gibi paraya değer vermediğini, sıkıntılı durumlarda değer yargılarının paradan önce geleceğini söyleyerek kızılıyordu. "Yalnız Hasan gibileri, her daim ordu bozanlık eder. Bu sözüm kulağına küpe olsun beyim, heh heh, bizim bilgimiz yoktur ama, tecrübemiz vardır. Böyle kimselere çok rastladım. Böyleleri için para hiçbir şey ifade etmez. Para işlemez böyle heriflere. Ondaki bu dünyanın adamı değildirler. Bir iş tutmazlar, bir baltaya sap olamazlar, kafalarında olmadık düşünceler dolaşır ki, şeytan olsan hani, kavrayamazsın."

Olgun Hasan'ın fakülteden aşkı Ayhan, O'nu olgunluğu ile tanıyor, takdir ediyordu. "Hasan'ı mı diyeceksin? Belki! Gördün dün akşam, ne olgun çocuktur. Onun yanı başında insan kendini daima eksikli hisseder. Az konuşur, ama öyle konuşur ki, seni dünyaya geldiğine pişman eder."

Yalancı Hasan, Ayhan'ın kendisini delicesine sevdiğini, gitmesini istemediğini ve Rose-Marie'den kıskandığını biliyordu. Aslında kendisi de Ayhan'ın yanında kalmak istiyordu ama bir taraftan da istemiyordu. Tanımlayamadığı duyguların ve gel-gitlerin esareti altındaki Hasan, Ayhan'a yalanlar söylüyor, kaçış yolunu yalan sözcüklerde buluyordu. “Ve Rose- Marie aleyhinde, bir sürü yalan söylüyorum. Onun hasta olduğunu, ölü gözülü bir Macar mülteciyle seviştiğini uyduruyorum. Marsilya'ya gidince, imkanı yok, Rose-Marie'yi bir daha görmeyeceğime yemin ediyorum. Beyaz yemin, zira bir daha Marsilya'ya gideceğimden emin değilim.”

Cesur Hasan, hiçbir şeyden korkmayan, cesur bir adamdı. Yakub, O'nun bu huyuna hem şaşırıyor, hem de takdir ediyordu. “Yine de severim Hasan'ı sayarım. Kafası işler bir kere. Sonra kimseden korkmaz, kimseyi dinlemez. Bak, diyelim ki Marsilya'da, üç kürk yerine tek kürk alalım diye, o kadar yırtındım. Tındı mı? Ne gezer! Kimin faydasına? Benim elbet. Sözümü dinleseydi, şimdikinın yarısı kadar para geçmezdi aline. Başkadır Hasan'ın halleri.”

Pepe Yakub (Kapalı)

Karakter Kamarotluk yaparken Hasan ile tanışan Yakup, kürk kaçakçılığı yapmaya başlar, umulmadık şekilde kazanılan para hoşuna gider fakat, Yakup karakterince böyle heyecanlı ve tehlikeli işlere bulaşabilecek bir adam değildir. Her defasında, her polis, gümrük memuru gördüğünde ölecek gibi olur; heyecanlanır ve korkar. Korktuğu vakitlerde ağızından çıkan kaba ve argo sözleri kontrol edemez. Ayrıca, özellikle kadınlara karşı, gaddar ve kötü davranmayı alışkanlık haline getirmiştir.

Aktiviteler Kamarot Yakub, karaya ayak bastığı vakit ilk işi, on iki numaralı fahişe Melahat'e gitmektir. Çok sık alkol ve tütün tüketir. Futbola ilgilidir, ayrıca gazete okumayı sever.

ÖRNEK ANILAR

Korkak Yakup; son derece korkak bir karakterdir, kaçakçılık işine bulaşmış olsa da, işin her adımından dehşete kapılır, gözünde büyütür ve pişmanlık duyar. “ Hasan konuşup anlaşıyor. Yapılacak şeyi kararlaştırıyorlar. Saklambaç oyunu bundan sonra başlıyor. Yok, adamları bul; öteyi beriyi kimseye çaktırmadan gemiye sok; yok, gemide fareler gibi dip dip dolaş, şeytanın aklına gelmeyecek delikleri ara. Velhasıl bombok bir iş. Gel, bir kere bulaştık. Her defasında 'Ulan Yakub' diyorum. Yok mu ya! Yakayı bir ele verirsen, mahvoldun.' Fransız polisi, İtalyan gümrüğü, Yunan bilmem nesi derken, bakıyorsun İstanbul'u tutmuşuz. Bir heyecan, bir yürek üzüntüsü. Sonra gelsin bakalım papercikler. Benim paraya hırslım yoktur, ama ne de olsa, elime beş on kuruş geçti mi yüzüm güler. Bak, Hasan öyle değildir. Ermeninin karşısında görsen, aynı surat; vapurda, aynı surat; gümrükçülerin karşısında, aynı surat be! Ben? Mümkünü heyecandan geberirirm vallahi! Tabii, tabii, şimdi de öyle. Aynen. Çanakkale Boğazı'na girdik gireli dokuz doğuruyorum. Yüklüyüz bu sefer baba, adamakıllı hem. Sintine'nin kuş uçmaz kervan geçmez bir köşesine, üç kürk salmışım ki, ölmez sağ kalırsak, babamın oğluna tanesini üç bin kağıda zor veririm. Geri kalanı da cabası. Kolay mı? Sen sen ol, taş gibi dur bakalım. İçtiğim cigaranın haddi hesabı yok.” Yakup, çevreyle konuştuğunda kendisini cesur gibi göstermeye çalışırdı, fakat oldukça korkak bir karakterdi. “Hasan hiçbir şeye aldırılmaz, ben de aldırılmam. Korkuyorsam iki gözüm çıksın. Biz İzmirliyiz ağbiy, ken, kalk şimdi hapse düş! Dedik ya, rahat battı. Ah şimdi, şu deyyusun dükkanını, bir açık bulsam! Sonrası kolay, bir daha yokum ben bu işlerde.”

Heyecanlı Yakub, kaçakçılık yaptıkları sırada, aramalarda Hasan'ın rahatlığından etkileniyor, O'nu takdir esiyordu. Fakat, kendisi oldukça heyecanlı bir karakterdi. “ Yakayı bir ele verirsen, mahvoldun.' Fransız polisi, İtalyan gümrüğü, Yunan bilmem nesi derken, bakıyorsun İstanbul'u tutmuşuz. Bir heyecan, bir yürek üzüntüsü. Sonra gelsin bakalım papercikler. Benim paraya hırslım yoktur, ama ne de olsa, elime beş on kuruş geçti mi yüzüm güler. Bak, Hasan öyle değildir. Ermeninin karşısında görsen, aynı surat; vapurda, aynı surat; gümrükçülerin karşısında, aynı surat be! Ben? Mümkünü heyecandan geberirirm vallahi! Tabii, tabii, şimdi de öyle. Aynen. Çanakkale Boğazı'na girdik gireli dokuz doğuruyorum. Yüklüyüz bu sefer baba, adamakıllı hem. Sintine'nin kuş uçmaz kervan geçmez bir köşesine, üç kürk salmışım ki, ölmez sağ kalırsak, babamın oğluna tanesini üç bin kağıda zor veririm. Geri kalanı da cabası. Kolay mı? Sen sen ol, taş gibi dur bakalım. İçtiğim cigaranın haddi hesabı yok.”

Ağız Bozuk Yakub, gergin olduğunda ağızından çıkan lafları tartamayan bir adamdı. Kendisi de bu özelliğini biliyor, dile getiriyordu. “Şimdi yakalanırsak, yok mu ya, hapi tam yuttuk. Ben ağız düzensiz bir adamım, arasına kafam kızar: 'Allah belasını versin' derim 'kamarotluk gibi.....' Lakin kalbim temizdir.”

Gaddar Yakub kadınlara karşı gaddar davranmayı alışkanlık haline getirmişti. Bunu marifet ve tarz olarak görüyor, kadınları mütemadiyen bir tehlike olarak algıladığından, kendince korunma yöntemini seçiyordu. “Karı milleti böyledir ağbiy! Hemen kendini naza çeker. Onlara karşı insanca davranmaya gelmez. Sakın ha! Aygır gibi hareket edeceksin. Zati hepsi kuş beyinlidir. Ne demişler saçı uzun, akli kısa diye? Hem de artık saçı da

kısa, akli da kısa. Yani erkeklerle aralarında hiçbir fark kalmadı.”

Meryem (Açık)

Karakter On beş yıllık evliliğinden sıkılarak herkesi ve her şeyi yok sayıp İstanbul'da en ucuz yerlerde fahişelik yapmaya başlayan Meryem; uzun boylu, kırk yaşlarının üzerinde, oldukça güzel bir kadındır. Hayatı, tanıdığı başka bir fahişenin kendisini elit mekanlara sokmasının ardından değişir. Oldukça akıllı bir kadın olduğundan, kısa zamanda hayli zengin olur, mülkler edinir. Çalıştırdığı iki evi olan Meryem, ahlak kurallarını tamamen yitirmeyi marifet sayan, kadınlarla ve erkeklerle olan münasebetlerini, çevresindeki insanlardan çekinmeden yaşayan, rahat bir kadındır. Mesleği icabı yapmacıklık, kendisinde bir karakter özelliği haline gelmiştir. Ayrıca oldukça inatçı kişiliği ile tanınır. Ancak, ağzı sıkı olmasından dolayı güven kazanmıştır.

Aktiviteler Meryem, bulunduğu ortamlarda alkol ve sigaraya alıştığı gibi, şehvete de alışkanlık kazanmış, işini artık para için değil, kendi arzuları için yapan bir fahişedir. Zamanının çoğunu çeşitli münasebetler ile geçirmeyi sever. Bar ve saz ortamları, yeni açılan eğlence kulüpleri, burada özgürce geçirdiği zaman, O'nun için vaz geçilmez aktivitelerdir ancak zaman zaman sinemaya gitmekten de hoşlanır.

ÖRNEK ANILAR

İnatçı Meryem çevresinde inatçı karakteriyle tanınıyor, bu özelliği ile herkesi korkutuyordu. Ahmet de, Meryem'in sıradan bir fahişe olmadığını anlatıyordu. “Leon son numarası. Fakat dedik ya, oğlan korkuyor. Meryem bu, bir taraftan bakarsın ibret-i alem için olmadık kepazeliği yapar; öte yandan bir kere 'hayır!' diye tutturdu mu, tamam, artık Nuh der Peygamber demez. Eee tabii, arayı bozmak Leon'un işine gelmiyor.”

Ağzı sıkı Meryem, çevresi tarafından ağzı sıkı olmasıyla tanınıyor, bu özelliği ile güven veriyordu. Ahmet'de bu şekilde tüm isteklerini rahatça O'na söyleyebiliyordu. “Sonra ne istediğimi sordu. Şimdi bak, başkası olsa anlatamazsın; ama bu kariya istediğini söyle; Allah gökten yere inip, karşısına dikilse, ağzından laf almaz. Böyle erkek bir karıdır.”

Yapmacık Hasan ve Meryem'in tanışması Hasan için olumlu geçmemişti, Meryem, O'ndan etkilense de, Hasan ilk etapta Meryem'i yapmacık buldu. “Ne demek istediğini anlamamıştım. Konuşurken, durmadan jestler yapıyor, kıvılcıyordu. Bunların hepsi yapmacıktı. Terden, gömleğimin sırtıma yapıştığını hissediyordu. Aramızdaki soğukluğu elimi uzatsam kalıp kalıp tutabilirdim.” Hasan ne kadar uzak durmak istese de, gene gel-gitlerini yaşamış, Meryem'in yanından ayrılmak istemesine rağmen gidememişti. “Geldiğime, Meryem'le konuştuğuma köpek gibi pişmandım. Onu adı ve ahlaksız buluyordum. Hiçbir hareketini isteyerek yapmıyordu. Kendini ve herkesi aldatıyordu. Buna rağmen, yine yanımda idi.”

Rahat Meryem, kimseyi, kimin ne düşündüğünü asla umursamayan oldukça rahat, pervasız hareketleri olan bir kadındı. “Merak edecek ne var? Ağzım burnum yerindeyse, bunu herkes görüyor. Parayı nasıl kazandığımı da, herkes biliyor. Eh, öyleyse mesele yok. Olmaaaz, yine merak ederler, ne aşağılıktır bunlar, bilmezsin sen. 'Haberin var mı, Meryem avukat bilmem kimi baştan çıkarmış. ' Yok bilmem. 'Duydunuz mu? Meryem bir Amerikalıyı kafese koymuş' Çatlasınlar inşallah, çatır çatır!...Kıskanıyorlar elbet. Hasetlerinden ölüyorlar. Neden? Bunu bilmeyecek ne var ayol? Benim yaptıklarımı yapmak için hepsi can atıyor ama, hiçbirisi yapamıyor da ondan. Vallahi billahi. Bana atma atanlar, benim girdiğim boyaya giremezler. Ben aklıma ne eserse, estiği gibi yapıyor muyum; ha, söyleyin bana, böyle mi değil mi? İçimden nasıl geliyorsa?! Falan herif hoşuma gidiyor, falan herifle dolaşıyorum; falan karı hoşuma gidiyor, falan kariyla ... Kim ne karışır? Keyif benim. Olmaaaz, ille sokarlar kırılısı burunlarını. Sebep? Dedim ya kızım, filanca herif onların içlerini hoplatır, ama, yapamazlar. Ellerinden gelmez. Dedikodudan korkarlar. Elleri kolları bağlı kalır. İşte bu.” Hasan, Meryem'i tanıdığı halde, Meryem kendisini rahatlığı ile günden güne şaşırıyor ve tiksindiriyordu. “Meryem herşeyin dışında mı? Hayır. O herşeyin içinde, fakat her şeyden başka; o inatla ve cahilce mutluluğu buluyor! İçkiye tütüne olduğu gibi, şehvete tiryaki olmuş. Herkesin kepazelik saydığını iftiharla yapıyor ve mutlu oluyor. Meryem, kendi imkanlarının hudutları içinde, kendisiyle mutakabat halinde: Fahişedir, sevicidir, çaçadır, din iman tanımaz ahlaksızdır ve bütün bunlardan dolayı, rahattır.”